

iTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

HAFTALIK
EKONOMİ BÜLTENİ | 16 EKİM
2023

Ekonomide Son Gelişmeler

09 EKİM | 13 EKİM

- 3 ÖDEMELER DENGESİ
- 7 DIŞ TİCARET BEKLENTİ ANKETİ
- 8 DIŞ TİCARET ENDEKSLERİ
- 11 FİNANSAL YATIRIM ARAÇLARININ REEL GETİRİ ORANLARI
- 13 SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ
- 14 İNŞAAT MALİYET ENDEKSİ
- 15 CİRO ENDEKSLERİ
- 16 SEKTÖREL CİRO ENDEKSLERİ
- 17 PERAKENDE SATIŞ ENDEKSLERİ
- 18 PERAKENDE CİRO
- 19 İSO TÜRKİYE İHRACAT İKLİMİ ENDEKSİ
- 20 DÜNYA İMALAT PMI
- 23 İŞGÜCÜ İSTATİSTİKLERİ
- 24 IMF: KÜRESEL EKONOMİK GÖRÜNÜM, EKİM 2023
- 26 UNCTAD: EMTİA VE KALKINMA RAPORU

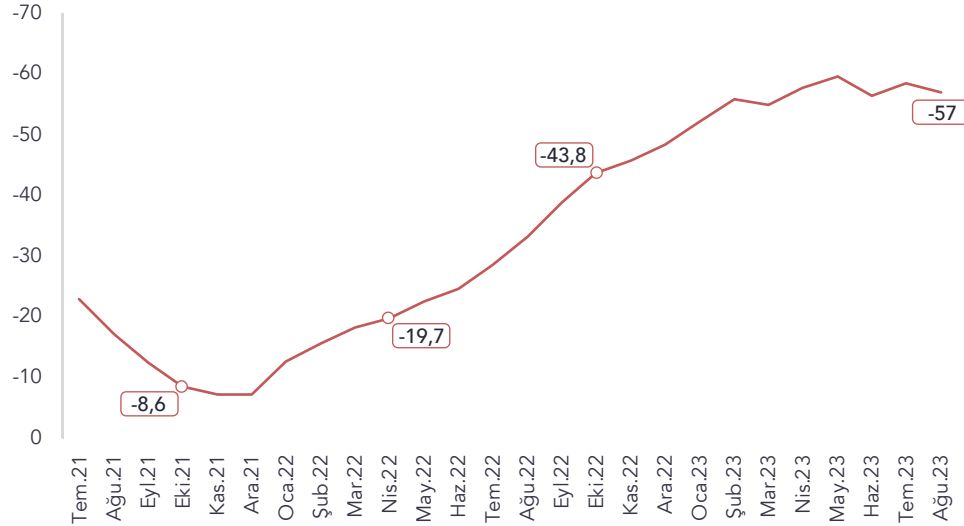
Ödemeler Dengesi

“Ağustos Ayında Yıllık Cari Açık 619 Milyon Dolar”

Verilere göre, geçen yılın ağustos ayında 2,8 milyar dolar, bu yılın temmuz ayında 5,5 milyar dolar olan cari işlemler açığı, yıllık yüzde 77,5; aylık ise yüzde 88,8 düşüyle ağustosta 619 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Altın ve enerji hariç cari işlemler hesabı 6,1 milyar dolar ile yılın en yüksek fazlasını vermiştir. Ağustos ayı itibarıyla 12 aylık cari işlemler açığı 59,1 milyar dolardan 57 milyar dolara gerilemiştir. Altın ve enerji hariç cari işlemler hesabında ise son 12 aylık toplamda 37,5 milyar dolar fazla verilmiştir.

Cari Denge, 12 Aylık Kümülatif (milyar dolar)

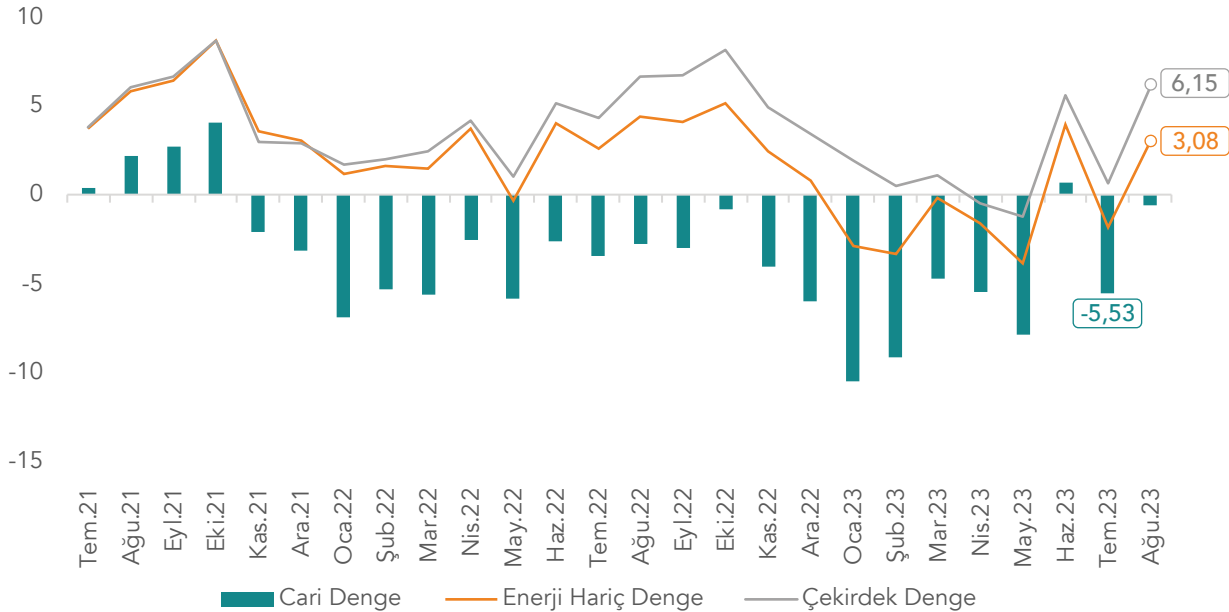

Ödemeler Dengesi

“Cari İşlemler Hesabında Aylık 5,5 Milyar Dolar Açık Gerçekleşti”

Ağustos ayında cari işlemler hesabı 619 milyon ABD doları açık kaydetmiştir. Altın ve enerji hariç cari işlemler hesabı ise 6.149 milyon ABD doları fazla vermiştir.

Cari Denge, Enerji Hariç Denge ve Çekirdek Denge (milyar dolar)

Kaynak: TCMB

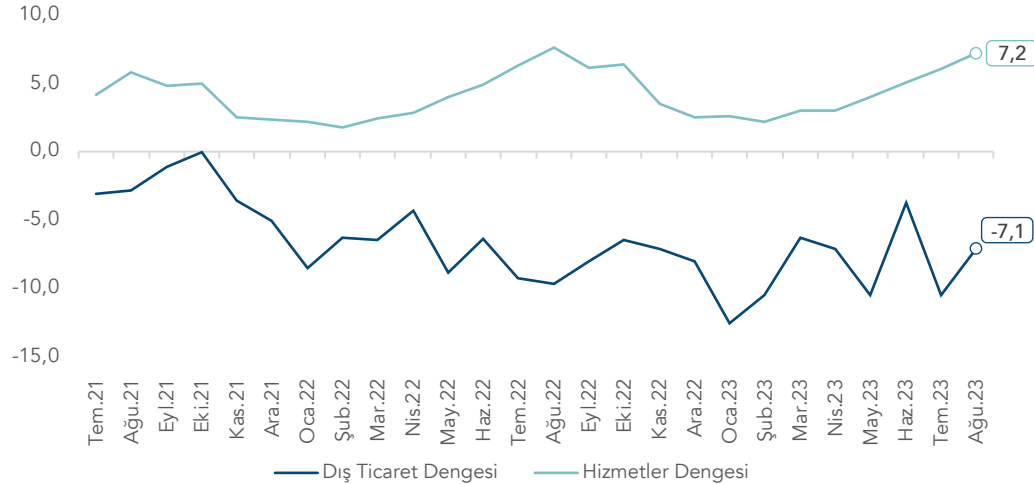
Ödemeler Dengesi

“Dış Ticaret Açığı 7,1 Milyar Dolar Oldu”

Ödemeler dengesi tanımlı dış ticaret açığı ağustos ayında 7,1 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Hizmetler dengesi kaynaklı girişler 7,2 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşirken bu kalem altında seyahat kaleminden kaynaklanan net gelirler 5,7 milyar ABD doları olmuştur.

Ağustos ayında cari fazla verilmesinde ödemeler dengesi tanımlı dış ticaret açığının aylık yüzde 32,8, yıllık ise yüzde 26,4 azalarak 7,1 milyar dolar olması etkili olmuştur. Ağustos ayında hizmet ihracatı 11 milyar dolar, seyahat gelirleri ise 6,2 milyar dolar olarak gerçekleşerek aylık bazda rekor seviyeye yükselmiştir. Böylece hizmet ve seyahat gelirleri yıllıklandırılmış olarak ağustosta sırasıyla 96,8 milyar dolar ve 45,5 milyar dolar gerçekleşerek rekoru tazelemiştir.

Dış Ticaret ve Hizmetler Dengeleri (milyar dolar)

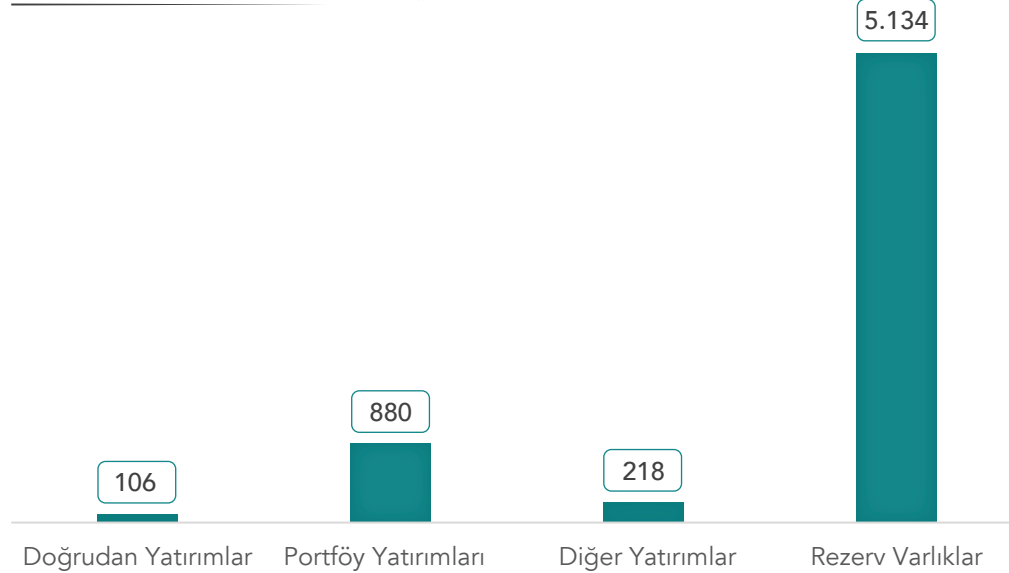
Ödemeler Dengesi

“Resmi Rezervlerde 5.134 Milyon ABD Doları Net Artış”

Finans hesabının ana kalemleri incelendiğinde, doğrudan yatırımlardan kaynaklanan net girişler 106 milyon ABD dolar, portföy yatırımları 880 milyon ABD doları tutarında net giriş ve diğer yatırımlar kalemi altında 218 milyon dolar değerinde net giriş oldu. Diğer yatırımlar kaleminde yaşanan bu ivme kaybıyla bu kalemde ocak ayından bu yana en düşük seviyesinde gerçekleşmiş oldu.

Rezerv varlıklar Ağustos'ta 5,1 milyar USD artış gösterdi. Böylece, yılın ilk 8 ayında rezerv varlıklarda kaydedilen toplam düşüş 18,6 milyar USD seviyesine geriledi. Net hata noksan kaleminde sermaye girişi ağustos ayında da 4,6 milyar USD ile devam etti.

Finans Hesabı Ana Kalemleri (milyon dolar)

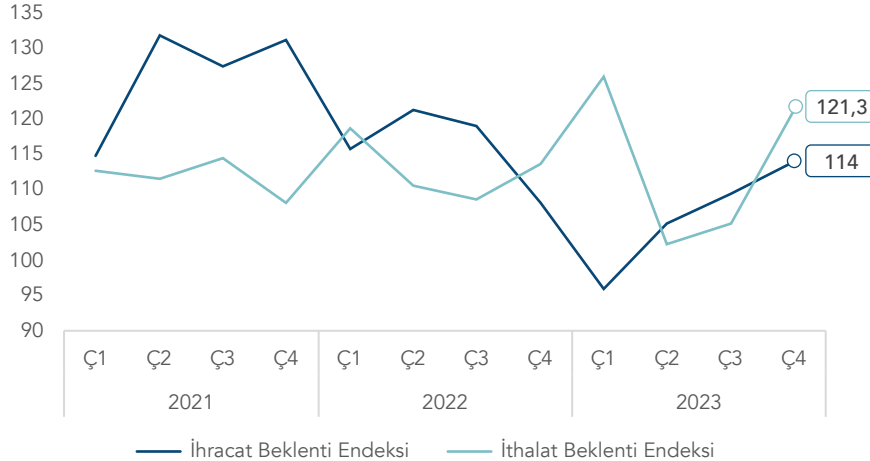
Dış Ticaret Beklenti Anketi

“4. Çeyrek İhracat Beklenti Endeksinde 4,5 Puanlık Artış Gerçekleşti”

04 -19 Eylül 2023 tarihleri arasında uygulanan Dış Ticaret Beklenti Anketi sonuçlarına göre 2023 yılı 4.çeyrek İhracat Beklenti Endeksi bir önceki çeyreğe göre 4,5 puan artarak 114 olarak gerçekleşti. İhracat Beklenti Endeksinde dahil edilen soruların yayılma endekslerine göre “gelecek 3 aya ilişkin ihracat beklentisi”, “ihracat sipariş beklentisi” ve “şu anda kayıtlı ihracat sipariş düzeyi” bir önceki çeyreğe göre endeksi artış yönünde etkilerken; son 3 aydaki ihracat sipariş düzeyine yönelik değerlendirmeler azalış yönünde etkilendi.

İthalat Beklenti Endeksi bir önceki çeyreğe göre 16 puan artarak 121,3 olarak gerçekleşti. İthalat Beklenti Endeksinde dahil edilen sorulardan “gelecek 3 aya ilişkin ithalat beklentisi”, “ithalat birim fiyatı beklentisi” ve “son 3 aydaki ithalat sipariş düzeyi” sorusuna yönelik değerlendirmeler endeksi artış yönünde etkiledi. “Şu anda kayıtlı ithalat sipariş düzeyi” sorusuna yönelik değerlendirmeler ise endeksi azalış yönünde etkiledi.

Yıllara göre Dış Ticaret Beklenti Endeksleri (Çeyreklik Bazda)

Kaynak: TÜİK

Dış Ticaret Beklenti Anketi (DTBA), 2022 Eylül ayı itibarıyla yıllıklandırılmış rakamlara göre en fazla ihracat veya ithalat yapan ilk 500 firmaya uygulanmaktadır.

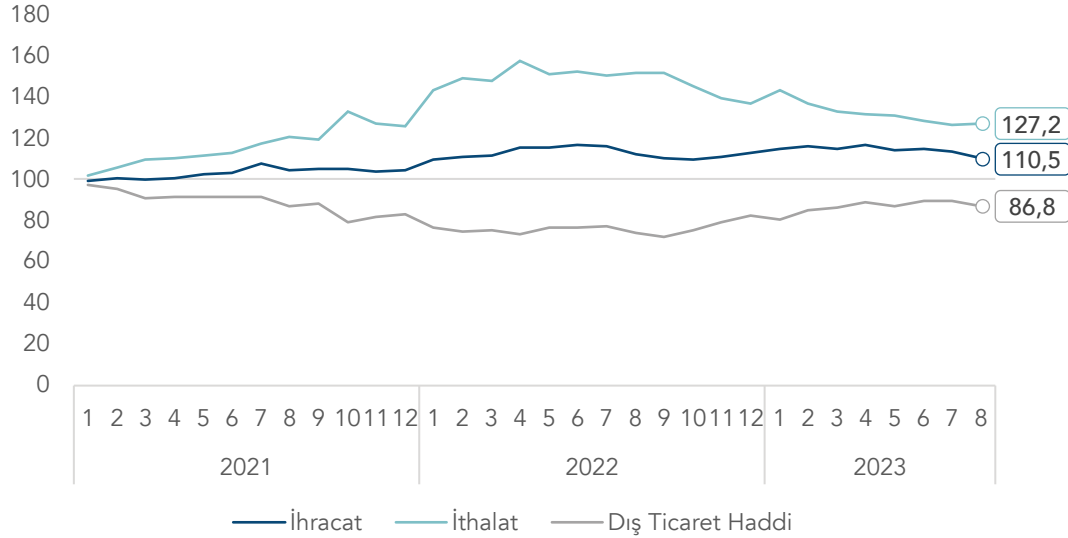
2023 yılının 4. çeyreğine ilişkin soruların yer aldığı anket formu 757 firmaya gönderilmiş olup, 622 firma anketi yanıtlamıştır. Buna göre, anketin cevaplanma oranı %82,2 olmuştur.

Dış Ticaret Endeksleri

“Dış Ticaret Haddi 12,6 Puan Artış Göstererek 86,8 Oldu”

Ağustos ayı dış ticaret endekslerine göre ihracat birim değer endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre %1,8; ithalat birim değer endeksi ise %16,1 oranında azalış gösterdi. İhracat birim değer endeksinin ithalat birim değer endeksine oranı olarak hesaplanan dış ticaret haddi 2022 yılı Ağustos ayında 74,2 iken 2023 yılı Ağustos ayında 12,6 puan artarak 86,8 oldu.

Dış Ticaret Haddi ve Birim Değer Endeksleri

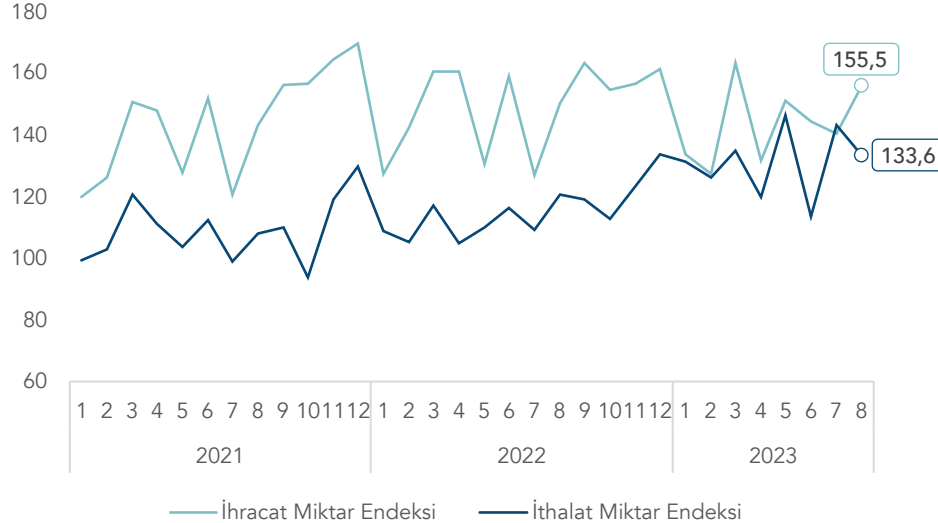

Dış Ticaret Endeksleri

“İmalat Sanayi İhracat Birim Değer Endeksinde %0,8 Artış Gerçekleşti”

İhracat birim değer endeksinde bir önceki yılın aynı ayına göre gıda, içecek ve tütünde %1,2; ham maddelerde (yakıt hariç) %16; yakıtlarda %19,9 azalış gerçekleşirken imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) %0,8 artış oldu. İthalat birim değer endeksinde ise gıda, içecek ve tütünde %10,7; ham maddelerde (yakıt hariç) %16,3; yakıtlarda %46,1 ve imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) %4,4 azalış gerçekleşti.

Miktar Endeksleri

Dış Ticaret Endeksleri

“İhracat Miktar Endeksi %3,4 Arttı”

Ağustos ayı miktar endekslerindeki değişimlere bakıldığında ihracat miktar endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre %3,4; ithalat miktar endeksi ise %10,9 oranında artış gösterdi. İhracat miktar endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre gıda, içecek ve tütünde %9,4; yakıtlarda %28,3; imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) %0,3 artarken ham maddelerde (yakıt hariç) %7,2 oranında azalış görüldü.

İthalat miktar endeksi gıda, içecek ve tütünde %1,1; yakıtlarda %13,2; imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) %11,5 artış görülürken ham maddelerde (yakıt hariç) %20 azalış gerçekleşti.

Sektörlere Göre Dış Ticaret Endeksleri, Ağustos 2023

SEKTÖRLER (ISIC Rev.4)	Ağustos			Ağustos		
	2022	2023	DEĞİŞİM (%)	2022	2023	DEĞİŞİM (%)
	DEĞER	DEĞER		DEĞER	DEĞER	
İhracat Birim Değer Endeksleri				İthalat Birim Değer Endeksleri		
Toplam	112,5	110,5	-1,8	151,6	127,2	-16,1
Gıda, içecek ve tütün	95,2	94	-1,2	124,5	111,2	-10,7
Ham maddeler (yakıt hariç)	129,1	108,5	-16	157,6	132	-16,3
Yakıtlar	189,2	151,6	-19,9	295,7	159,5	-46,1
İmalat (gıda,içecek ve tütün hariç)	110,2	111,1	0,8	116,5	111,3	-4,4
SITC'de başka bir yerde sınıflandırılmayan mallar	144,4	161,2	11,6	166,1	185,6	11,8
İhracat Miktar Endeksleri				İthalat Miktar Endeksleri		
Toplam	150,3	155,5	3,4	120,5	133,6	10,9
Gıda, içecek ve tütün	149,6	163,6	9,4	161,1	162,9	1,1
Ham maddeler (yakıt hariç)	172,3	159,9	-7,2	132,7	106,2	-20
Yakıtlar	194,8	249,8	28,3	91,7	103,8	13,2
İmalat (gıda,içecek ve tütün hariç)	155,7	156,1	0,3	121,5	135,4	11,5
SITC'de başka bir yerde sınıflandırılmayan mallar	15,1	28,9	91	461,4	584,5	26,7

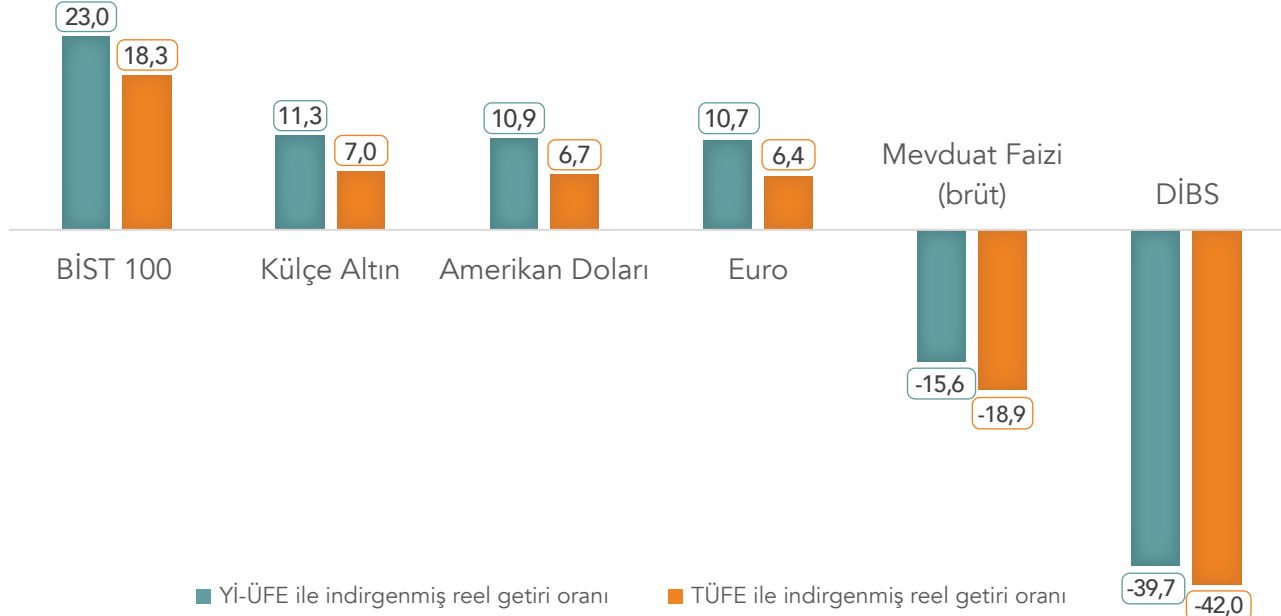
Kaynak: TÜİK

Finansal Yatırım Araçlarının Reel Getiri Oranları

“BİST 100 Endeksi Aylık En Yüksek Reel Getiriyi Sağladı”

TÜFE ile indirildiğinde en yüksek aylık reel getiriyi sağlayan yatırım aracı %1,81 ile BİST 100 endeksi oldu. Mevduat faizi (brüt) %2,96, Amerikan Doları %4,41, külçe altın %4,83, Euro %6,41 ve DİBS %12,59 oranlarında yatırımcısına kaybettirdi.

Finansal Yatırım Araçlarının Aylık Reel Getiri Oranları, Eylül 2023

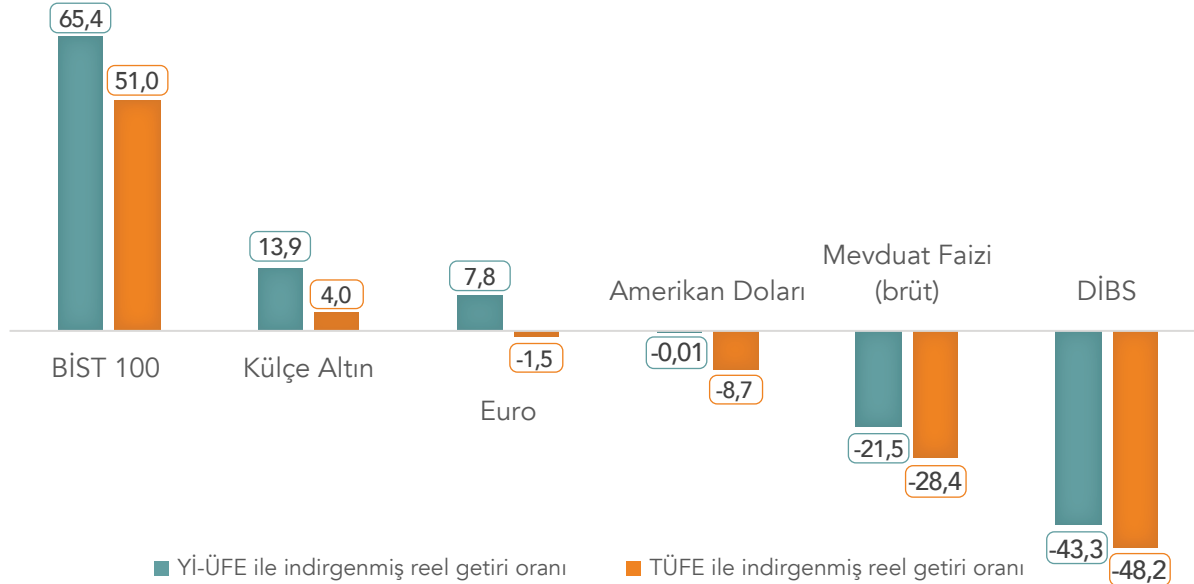

Finansal Yatırım Araçlarının Reel Getiri Oranları

“BİST 100, Yıllık Değerlendirmede En Yüksek Reel Getiriyi Sağladı”

Finansal yatırım araçlarının yıllık değerlendirmede, TÜFE ile indirildiğinde, Amerikan Doları %8,73, mevduat faizi %28,42 ve DİBS %48,24 oranlarında yatırımcısına kaybettirdi. Buna karşın BİST 100 Endeksi %51,04 ve külçe altın %4,02 oranlarında yatırımcısına reel getiri sağladı.

Finansal Yatırım Araçlarının Yıllık Reel Getiri Oranları, Eylül 2023

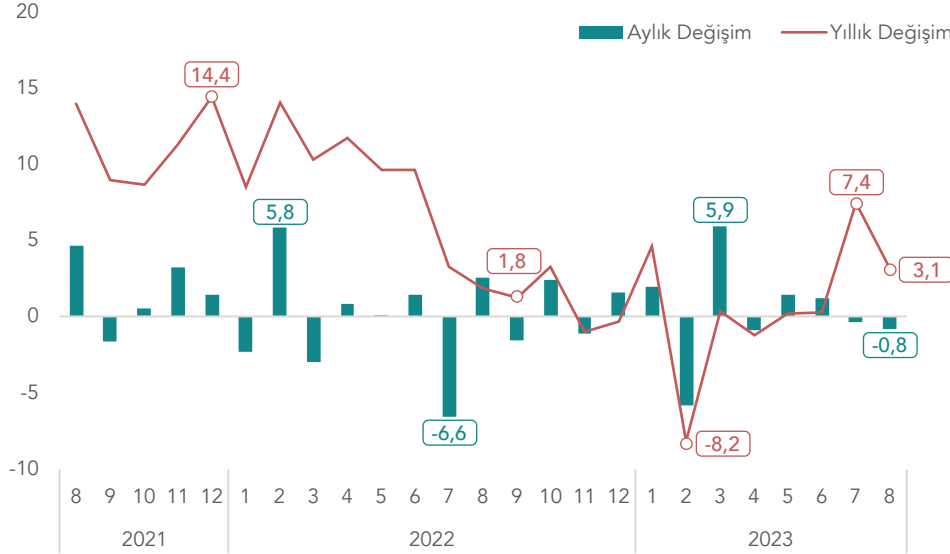

Sanayi Üretim Endeksi

“Sanayi Üretiminde Yıllık %3,1’lik Artış”

Sanayi üretim endeksinde 2023 yılı Ağustos ayında bir önceki aya göre %0,8 azalış; bir önceki yılın aynı ayına göre ise %3,1 artış gerçekleşti. Sanayinin alt sektörleri incelendiğinde, madencilik ve taş ocakçılığı sektörü endeksi aylık %0,2, yıllık %5,1 artarken; elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksinde aylık %2,4, yıllık %4,9 artış gerçekleşti. Öte yandan aylık %1,3 oranında azalış yaşayan imalat sanayi sektörü endeksi, yıllık olarak ise %1,8 oranında arttı.

Sanayi Üretim Endeksi Değişim Oranları (%)

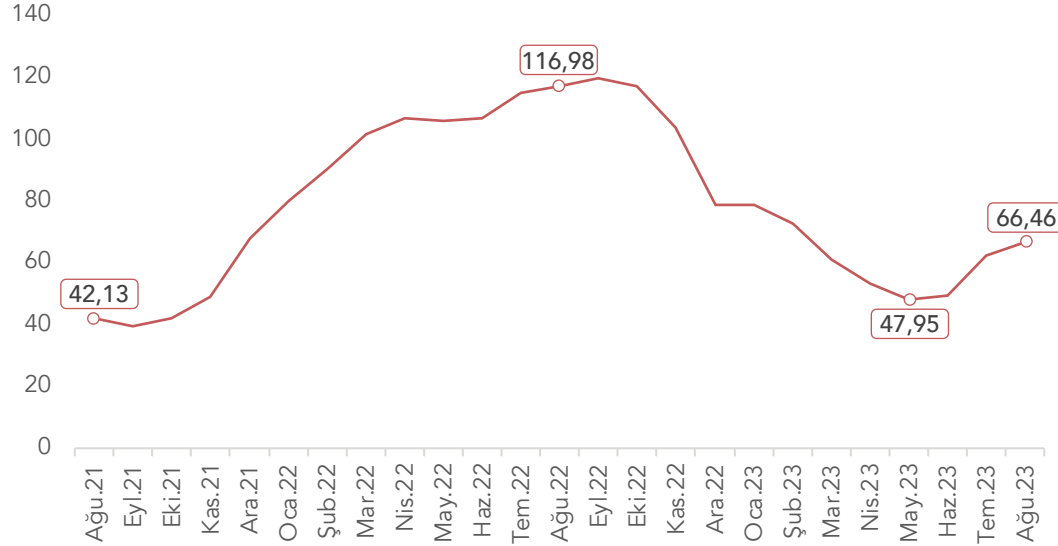
İnşaat Maliyet Endeksi

“İnşaat Maliyet Endeksinde Yıllık %66,46’lık Artış”

İnşaat maliyet endeksi 2023 Ağustos ayında bir önceki aya göre %4,62, bir önceki yılın aynı ayına göre %66,46 arttı.

Endeksin alt kalemleri incelendiğinde, malzeme fiyatlarındaki değişimleri yansıtan malzeme endeksinde bir önceki aya göre %5,82, bir önceki yılın aynı ayına göre %52,18 oranında artış yaşandı. İşçilik maliyetlerini yansıtan işçilik endeksinde ise bir önceki aya göre %1,92, bir önceki yılın aynı ayına göre %113,27 oranında artış gerçekleşti.

İnşaat Maliyet Endeksi Yıllık Değişim Oranları (%)

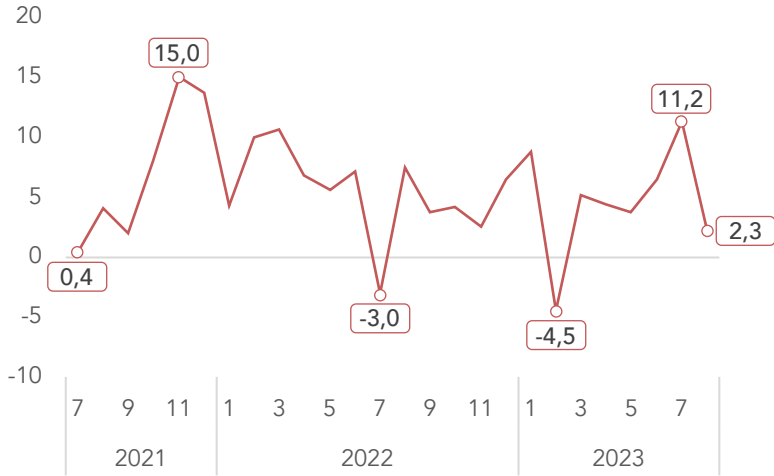
Ciro Endeksleri

“Toplam Ciro Aylık %2,3; Yıllık %69 Arttı”

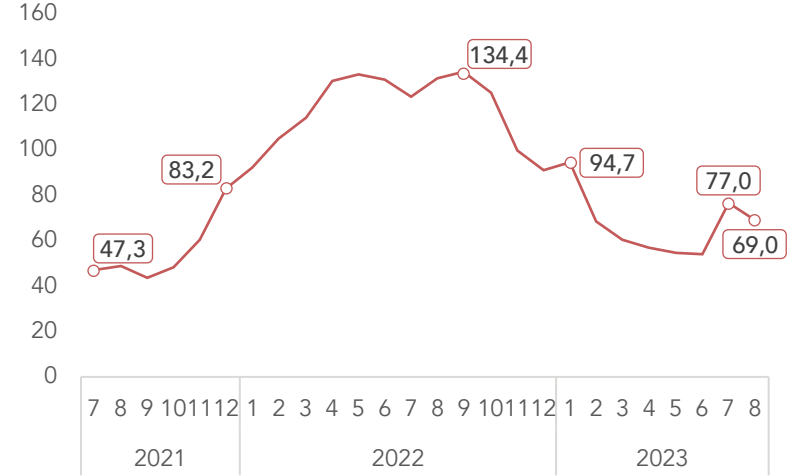
Sanayi, inşaat, ticaret ve hizmet sektörleri toplamında ciro endeksi, ağustos ayında aylık %2,3; yıllık %69,0 arttı.

Türkiye’de bulunan ve Gelir İdaresi Başkanlığı’na KDV beyannamesi veren bütün girişimler endeks hesabına dahil edilir. Ekonomik analiz ve araştırmalarda nihai ulusal hesap şeklinde incelemelerde kullanılır.

Toplam Ciro Aylık Değişim Oranı (%), Ağustos 2023

Toplam Ciro Yıllık Değişim Oranı (%), Ağustos 2023

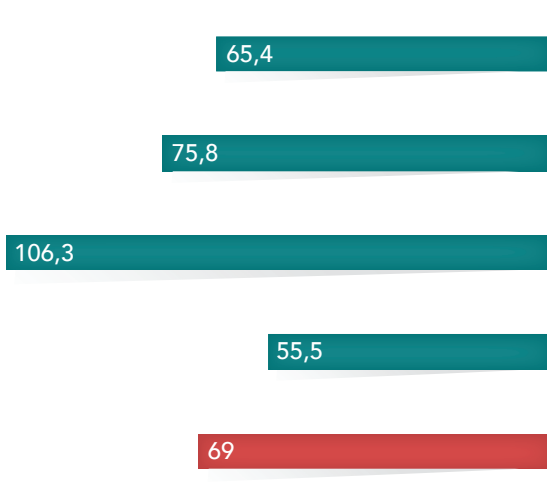
Sektörel Ciro Endeksleri

“Hizmet Sektöründe Aylık %4,6 Artış”

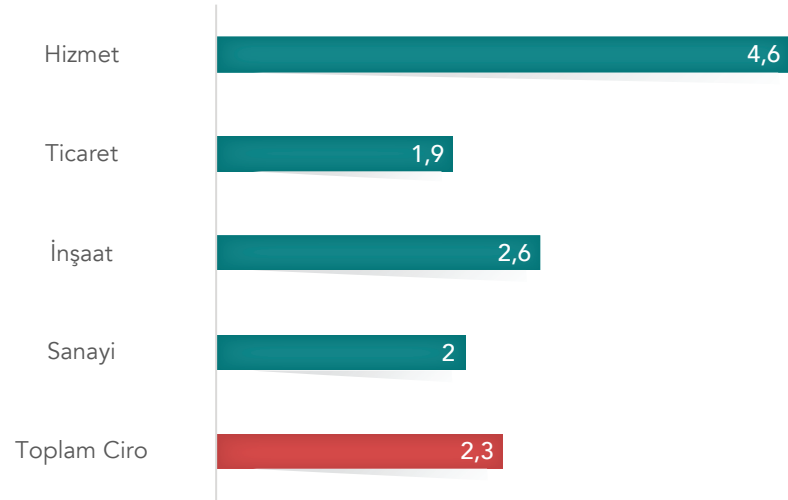
Toplam cironun alt detaylarına bakıldığında; 2023 ağustos ayında yıllık sanayi sektörü ciro endeksi %55,5, inşaat ciro endeksi %106,3, ticaret ciro endeksi %75,8 ve hizmet ciro endeksi %65,4 arttı. Aylık bazda ise; sanayi sektörü ciro endeksi %2,0, inşaat ciro endeksi %2,6, ticaret ciro endeksi %1,9 ve hizmet ciro endeksi %4,6 oranlarında artış gösterdi.

Ciro endeksleri, yurtiçinde faaliyet gösteren imalat sanayi firmalarının yurtiçi ve yurtdışı satışlarından elde ettiği gelirleri takip etmektedir.

Ciro Endeksleri Yıllık Değişim Oranları (%)

Ciro Endeksleri Aylık Değişim Oranları (%)

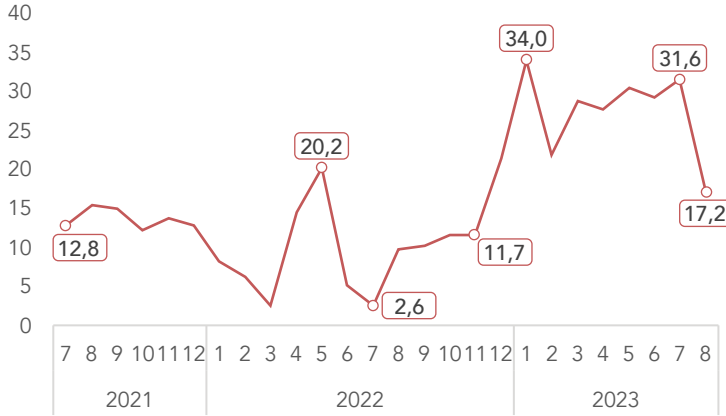
Perakende Satış Endeksleri

“Perakende Satış Hacminde Aylık %4,7 Azalış; Yıllık %17 Artış Gerçekleşti”

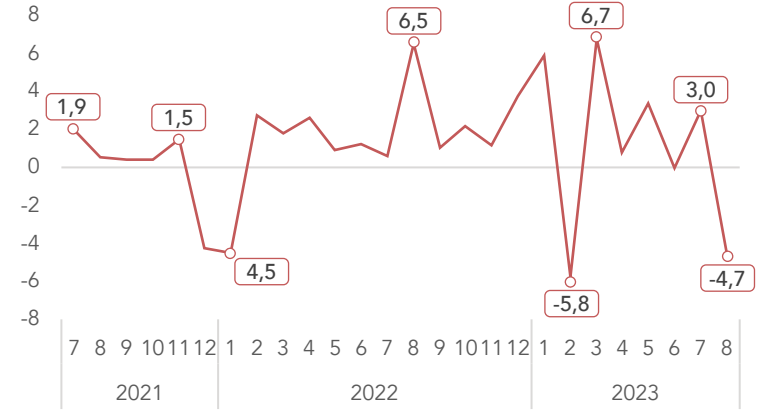
Sabit fiyatlarla perakende satış hacmi 2023 Ağustos ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %17,2 artarken bir önceki aya göre %4,7 azaldı. Aylık olarak gıda, içecek ve tütün satışları ise %0,1, gıda dışı satışlar (otomotiv yakıtı hariç) %5,6 artarken, otomotiv yakıtı satışları ise %9,0 azaldı.

Perakende Satış Endeksleri, Perakende Ticaret sektörünün gelişimini ölçmesinin yanı sıra tüketici güveninin ve hanehalkı talebinin de göstergesi olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle ekonominin durumunu gözlemlemek adına en önemli göstergelerden birisi olarak değerlendirilmektedir.

Perakende Satış Hacmi Yıllık Değişim Oranı (%), Ağustos 2023

Perakende Satış Hacmi Aylık Değişim Oranı (%), Ağustos 2023

Perakende Ciro

“Perakende Ciroda Aylık %4,5; Yıllık %87,5 Arttı Gerçekleşti”

Cari fiyatlarla perakende ciro 2023 Ağustos ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %87,5; bir önceki aya göre ise %4,5 arttı. Yıllık olarak gıda, içecek ve tütün satışları %89,9, gıda dışı satışlar (otomotiv yakıtı hariç) %98,1, otomotiv yakıtı satışları ise %58,5 artarken aylık olarak sırasıyla bu artışlar %7, %1,2 ve %13 olarak gerçekleşti.

Perakende Ciro Sektörlere Göre
Yıllık Değişim Oranları (%), Ağustos 2023

17,2	Perakende ticaret	-4,7
-1	Otomotiv yakıtı	-9
5,6	Tekstil, giyim ve ayakkabı	0,6
15,3	Gıda, içecek ve tütün	0,1
-1	Tıbbi ürünler ve kozmetik	-6,6
21,6	Elektrikli eşya ve mobilya	-17,2
24,2	Gıda dışı (otomotiv yakıtı hariç)	-5,6
48,1	Bilgisayar, kitap ve iletişim aygıtları	-2,7
44	Posta veya internet üzerinden	-1,8

Perakende Ciro Sektörlere Göre
Aylık Değişim Oranları (%), Ağustos 2023

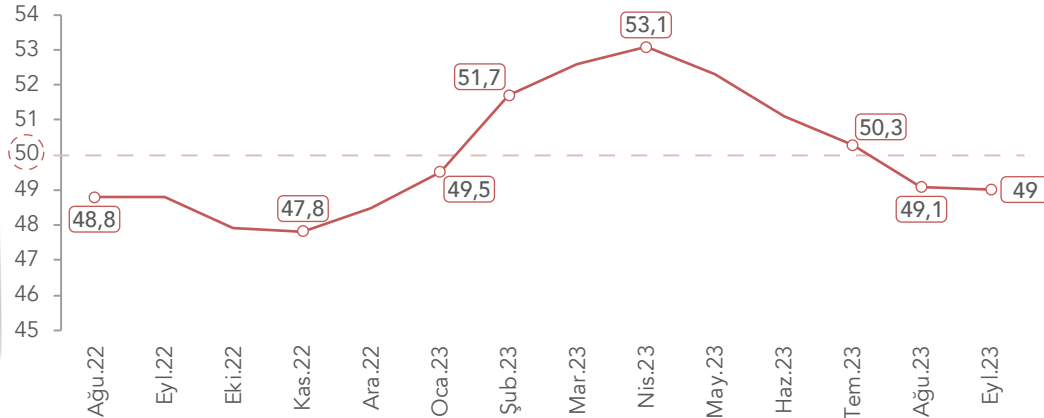
İSO Türkiye İhracat İklimi Endeksi

“Eylül Ayı Endeksi 49 Değerine Geriledi”

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi Eylül ayında 49 değerine gerileyerek üst üste ikinci ay 50 eşik değerinin altında gerçekleşti. İhracat pazarlarının talep koşullarındaki bozulma bir önceki aya oldukça yakın seyretti. İhracat iklimindeki zayıflama büyük ölçüde Avrupa'dan gelen talebin azalmasından kaynaklandı. Türk imalat sanayi ihracatının yaklaşık yüzde 23'ünü oluşturan en büyük dört ihracat pazarı olan Almanya, Birleşik Krallık, İtalya ve Fransa'da ekonomik aktivite düşüş kaydetti. Diğer Avrupa ülkelerine bakıldığında Hollanda, Avusturya, Polonya ve Çek Cumhuriyeti'nde de üretimin azaldığı görüldü.

ABD'de ekonomik aktivite üçüncü çeyrek sonunda da genişlemeyi sürdürdü. Orta Doğu talepteki genel canlılığını korurken kilit ihracat pazarları içerisinde talep artışının ana kaynağı yine Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) oldu. Orta Doğu hariç tutulduğunda anket kapsamındaki ülkeler içerisinde en hızlı genişleme Hindistan'da kaydedildi. BRIC ülkelerinin performanslarında ise farklılıklar gözlemlendi. Rusya'da üretim belirgin bir şekilde artmaya devam ederken Çin'de büyüme son dokuz ayın en düşük seviyesinde gerçekleşti. Brezilya'da ekonomik aktivite geçen aydaki hafif artışın ardından yeniden düşüşe geçti.

Türkiye Sektörel PMI Anketi, Eylül 2023

50,0 eşik düzeyinin üzerinde ölçülen her değer ihracat ikliminde iyileşme olduğunu gösterirken 50,0 eşik düzeyinin altında ölçülen değerler ise bozulmaya işaret etmektedir.

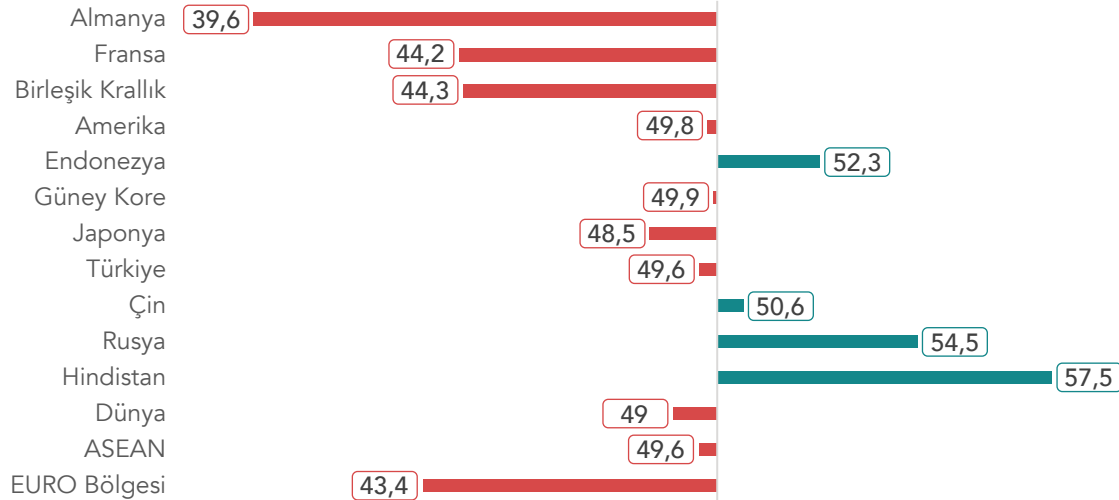
Dünya İmalat PMI

“Eylül Ayı Dünya Ortalaması 49,1”

Küresel İmalat Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI) Eylül ayında 0,1 puanlık artış ile 49,1'e yükselse de sektörün faaliyet koşullarında bozulmanın sürdüğüne işaret etti. Dünya imalat sanayi üretiminde düşüş eğilimi Eylül'de dördüncü aya ulaştı. Özellikle ihracat olmak üzere yeni siparişlerde zayıflık devam etti. İmalat PMI endekslerinin açıklandığı 31 ulusal ekonomiden 23'ünde endeks 50 eşik değerinin altında kaldı. Fiyat baskılarının yeniden arttığına ilişkin sinyaller Eylül ayında da devam etti.

Euro bölgesi İmalat PMI aylık 0,1 puan düşüşle 43,4'e gerileyerek sektörde belirgin daralma sinyali vermeye devam etti. Almanya ve Avusturya en hızlı küçülen ülkeler olmayı sürdürürken Hollanda ve Fransa'da yaklaşık 3,5 yılın en belirgin bozulması yaşandı. Birleşik Krallık'ta İmalat PMI hafif artmakla birlikte 44,3 değeri ile son 14 yılın düşük seviyelerinde gerçekleşmesine rağmen iyileşen tedarik zincirlerinin etkisiyle enflasyonist baskı azaldı.

Seçilmiş Ülkeler İmalat PMI, Eylül 2023

Dünya İmalat PMI

“İmalat Sanayi Üretiminde Düşüş Eğilimi Devam Ediyor”

Çin’de PMI değeri hafif azalmasına rağmen yeni siparişlerde kısmi iyileşme yaşanırken Japonya’da faaliyet koşullarındaki bozulma hızlandı. Güney Kore’de 49,9’a yükselen İmalat PMI sektörde daralma eğiliminin sona yaklaştığı yönünde işaret verdi. Dünyada en yüksek İmalat PMI Hindistan’da ölçüldü. Rusya’da ise imalat sektöründeki hızlı büyüme istihdam artışında 23 yıllık rekor kırıldı.

ASEAN bölgesinde İmalat PMI, 2 yıldan uzun bir süredir ilk kez 50’nin altına düştü. ABD İmalat PMI Ağustos ayında 47,9 iken Eylül ayında 49,8 ile çok sınırlı bir bozulmaya işaret etti. Kanada’da İmalat PMI Mayıs 2020’den bu yana 47,5 ile en düşük değerini aldı. Brezilya ve Meksika ise Eylül ayında 50 eşik değerinin altında kalarak büyüme bölgesinden daralma bölgesine geçti.

Seçilmiş Ülkeler İmalat PMI, Ağustos-Eylül 2023

	Ağustos 2023	Eylül 2023	Değişim
Hindistan	57,5	58,6	1,1
Rusya	54,5	52,7	-1,8
Çin	50,6	51	0,4
Türkiye	49,6	49	-0,6
Japonya	48,5	49,6	1,1
Güney Kore	49,9	48,9	-1
Endonezya	52,3	53,9	1,6
ABD	49,8	47,9	-1,9
Birleşik Krallık	44,3	43	-1,3
Fransa	44,2	46	1,8
Almanya	39,6	39,1	-0,5
Euro Bölgesi	43,4	43,5	0,1
ASEAN	49,6	51	1,4
Dünya	49	49,1	0,1

İşgücü İstatistikleri

“Tek Haneli İşsizlik Oranı İstikrarını Koruyor”

Hanehalkı İşgücü Araştırmasının ağustos ayı sonuçlarına göre 15 yaş ve daha yukarı yaştaki bireylerde işsiz sayısı bir önceki aya göre 56 bin kişi azalarak 3 milyon 223 bin kişi oldu. Son 4 aydır düşüş trendi yakalayan işsizlik oranı temmuz ayına kıyasla 0,2 puan azalarak %9,2 seviyesine gerilemiş oldu. İlgili ayda cinsiyete göre işsizlik oranı ise kadınlarda %12,6 iken erkeklerde %7,5 oldu.

İşgücü piyasasının dinamik göstergeleri olarak görülen istihdam oranı bir önceki aya göre sabit kalarak %48,4 oldu. İşgücüne katılım oranı ise bir önceki aya göre 0,1 puan azalarak %53,3 seviyesinde gerçekleşti. Genç nüfus olarak kabul gören 15-24 yaş arasında işsizlik oranı ağustos ayında da azalmaya devam etti. Buna göre genç nüfusta işsizlik oranı bir önceki aya kıyasla 0,7 puanlık azalış ile %17,2 oldu. Temmuz ayında 1,5 puan azalan geniş tanımlı işsizlik oranı ise zamana bağlı eksik istihdamdaki artışın etkisiyle birlikte ağustos ayında 0,4 puan artış göstererek %23 oranına yükseldi.

Mevsim Etkisinden Arındırılmış Temel İşgücü Göstergeleri, 15+ Yaş, Ağustos 2023

(Bin kişi)	Ağustos 2023	Bir Önceki Ay	Bir Önceki Aya Göre Fark
	Toplam		
15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	65.494	65.446	48
İşgücü	34.909	34.964	-55
İstihdam	31.686	31.685	1
İşsiz	3.223	3.279	-56
İşgücüne dahil olmayanlar	30.586	30.482	104
%			
İşgücüne katılma oranı	53,3	53,4	-0,1
İstihdam oranı	48,4	48,4	0
İşsizlik oranı	9,2	9,4	-0,2
Genç nüfusta işsizlik oranı (15-24 yaş)	17,2	17,9	-0,7

Kaynak: TÜİK

* Tablodaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.
** Mevsimsel etkilerden arındırma yöntemi gereği geçmiş aylara ilişkin tahminler revize edilerek yayımlanmaktadır.

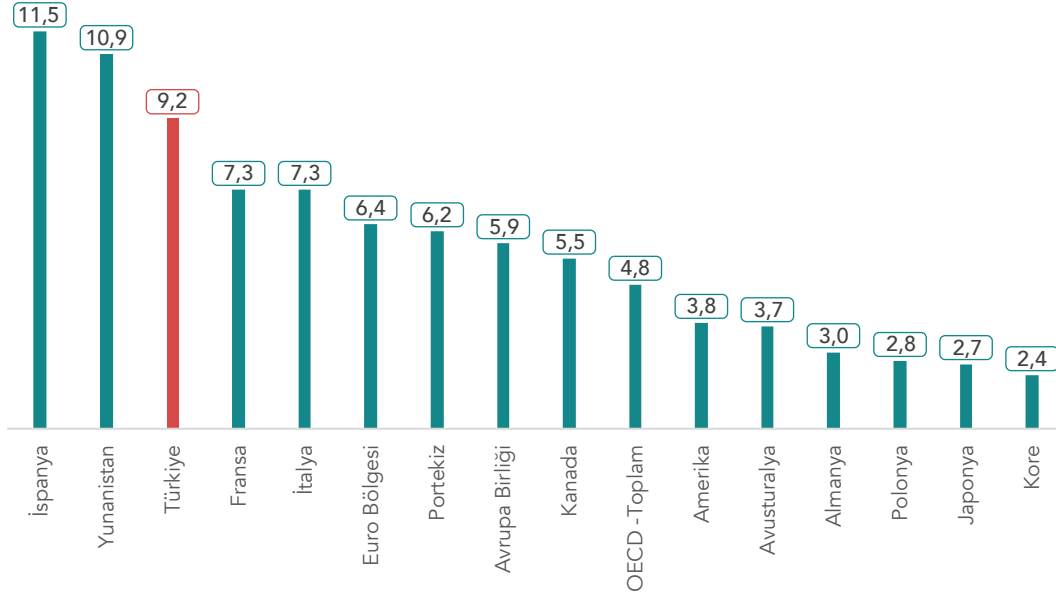
İşgücü İstatistikleri

“Türkiye İstihdam Oranında OECD Ortalamasının Altında Kaldı”

OECD, işgücü piyasasının 2.çeyrek durumunu değerlendirdi. Ağustos ayında işsizlik oranı OECD %4,8, Avrupa Birliği’nde %5,9 ve Euro Bölgesi’nde %6,4 şeklinde gerçekleşti. Öte yandan, aralarında Fransa, Almanya, İtalya ve Japonya’nın da bulunduğu 38 OECD ülkesinin 19’unda istihdam ve işgücüne katılım oranları 2023’ün ikinci çeyreğinde %70,1 ve %73,7 seviyelerinde gerçekleşerek rekor seviyelere ulaştı. Buna karşın, en düşük istihdam oranını kaydeden ülkelerden biri %53,6 oranı ile Türkiye oldu.

Türkiye’de kadın istihdamının görece düşük olması, OECD ülkeleri arasında toplam istihdam ortalaması olan %70,1 oranının altında kalmasında etki etmektedir.

Seçili Ülkelerde İşsizlik Oranı (%)

Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer işinde/işlerinde fiili olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu takdirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

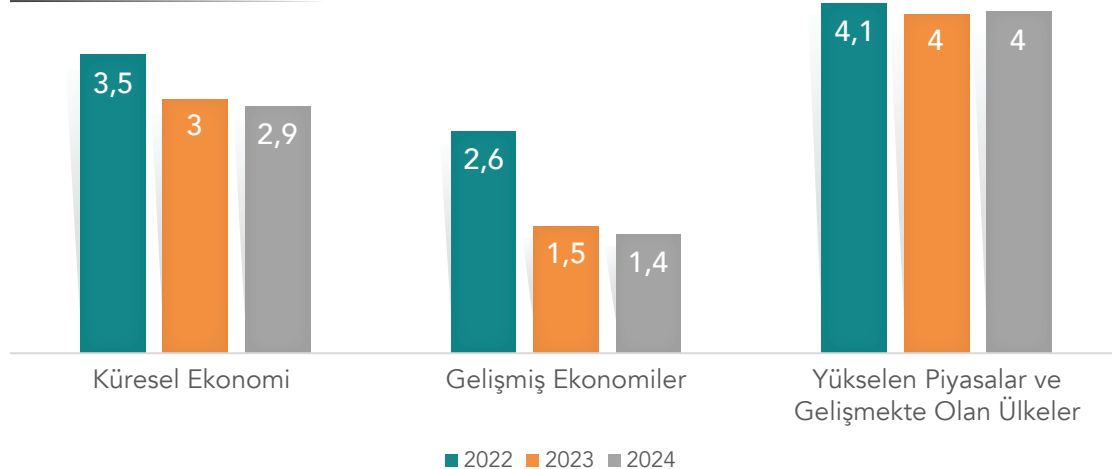
IMF: Küresel Ekonomik Görünüm, Ekim 2023

“Artan Bölgesel Farklılıklar Nedeniyle Küresel Toparlanma Yavaş Seyrediyor”

IMF, “Küresel Farklılıklarda Gezinme” başlığıyla yayımladığı Küresel Ekonomik Görünüm Raporunda son ekonomik gelişmeleri değerlendiriyor. Rapora göre, küresel ekonominin önümüzdeki yıllarda yavaş büyümesi, bölgesel farklılıkların daha belirgin hale gelmesi ve politika hatalarına daha az yer verilmesi bekleniyor. Gelişmiş ekonomilerin, sıkılaştırma politikalarının devreye girmesiyle birlikte 2022'deki yüzde 2,6 büyümeden başlayarak 2023'te yüzde 1,5 ve 2024'te yüzde 1,4'e yavaşlama yaşaması öngörülüyor.

Bu arada, yükselen piyasa ve gelişmekte olan ekonomilerin büyümesinde 2022'deki yüzde 4,1'den 2023 ve 2024'te yüzde 4,0'a hafif bir düşüş görülmesi bekleniyor. Küresel ölçekte enflasyonun istikrarlı bir şekilde düşerek 2022'deki yüzde 8,7'den daha sıkı para politikaları ve düşük uluslararası emtia fiyatları sayesinde 2023'te yüzde 6,9'a ve 2024'te yüzde 5,8 düşeceği tahmin ediliyor. Ancak çekirdek enflasyonun daha yavaş gerileyeceği öngörülüyor ve enflasyonun 2025 yılına kadar hedefe ulaşması çoğu durumda pek mümkün görünmüyor. Bu nedenle istikrarlı enflasyon beklentilerinin sürdürülebilmesi için etkin para politikası ve çerçevelerinin uygulanması büyük önem taşımaktadır.

Büyüme Tahminleri

IMF: Küresel Ekonomik Görünüm, Ekim 2023

“Parçalanma ve Emtia Piyasaları: Güvenlik Açıkları ve Riskler”

Raporda, özellikle küresel emtia ticaretindeki aksamaların emtia fiyatları, ekonomik aktivite ve yeşil enerjiye geçiş üzerindeki potansiyel etkisine odaklanılarak küresel ekonominin görünümünü araştırılıyor. Ayrıca enflasyon beklentilerinin para politikası kararlarını nasıl etkilediği de inceleniyor. UNCTAD'ın “Emtia ve Kalkınma” raporundakine benzer şekilde ekonomi, enerji dönüşümü ve gıda güvenliği açısından emtia piyasasındaki parçalanmanın potansiyel sonuçları ve bunun küresel ticaret üzerindeki yıkıcı sonuçları ayrıntılandırılıyor. Ulaşılan sonuçları şöyle özetleyebiliriz:

1. Emtialar, yoğunlaştırılmış üretimleri, ikame edilmesi zor tüketimleri ve teknolojiler açısından kritik rolleri nedeniyle parçalanmaya karşı özellikle savunmasızlar.
2. Daha fazla parçalanma, emtia fiyatlarında büyük dalgalanmalara ve daha fazla oynaklığa neden olacaktır.
3. Emtia ticaretindeki aksamaların ülkeler arasında oldukça eşitsiz etkileri olacaktır; ancak ülkeler arasındaki dengeleyici etkiler göz önüne alındığında küresel kayıplar ılımlı görünmektedir. Düşük gelirli ülkeler, tarımsal ithalata yüksek bağımlılıkları nedeniyle ekonomik maliyetin orantısız bir payını üstlenecekler.
4. Örnek bir senaryoda, parçalanmış maden piyasaları enerji geçişini daha maliyetli hale getirecek ve yenilenebilir kaynaklara ve elektrikli araçlara yapılan yatırımları 2030 yılına kadar üçte bir oranında azaltacaktır. Yeşil koridor anlaşması kritik minerallerin uluslararası akışını garanti edebilir. Temel gıda ürünlerine yönelik benzer anlaşmalar tarım piyasalarını istikrara kavuşturabilir. Bu tür anlaşmalar, iklim değişikliğini ve gıda güvensizliğini önlemeye yönelik küresel hedefleri koruyacaktır.

UNCTAD: Emtia ve Kalkınma Raporu

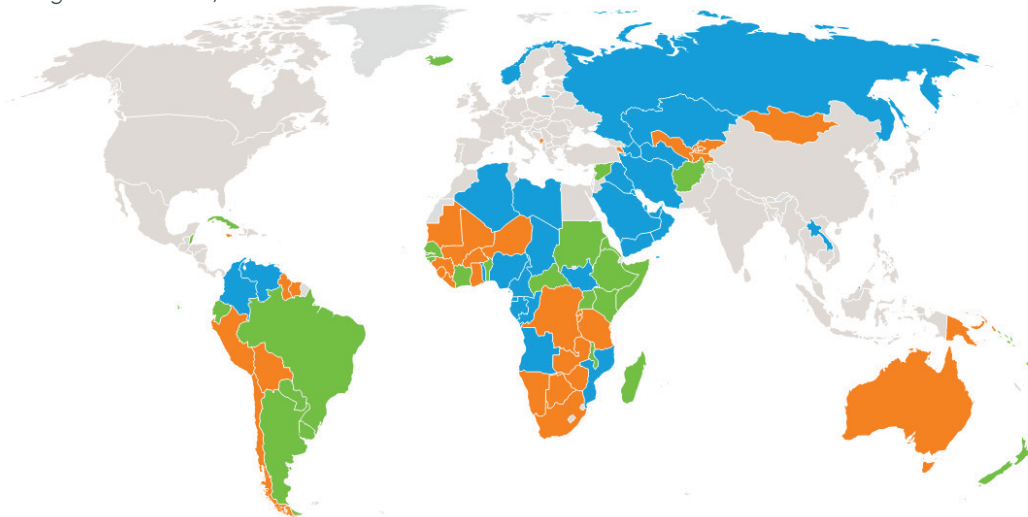
“Emtia Bağımlılığı Büyüme ve Gelişmeyi Engelliyor”

UNCTAD'ın Kapsayıcı Çeşitlendirme ve Enerji Geçişi temasıyla yayımlanan Emtia ve Kalkınma Raporu 2023, emtiaya bağımlı gelişmekte olan ülkelerin küresel enerji geçişi bağlamında kapsayıcı ekonomik çeşitlendirmeyi nasıl başarabilecekleri konusunu ele alıyor. Rapor, eşitsizliklerin daha da kötüleşmesini önlemek için çeşitlendirme sürecini dikkatli bir şekilde yürütmenin önemini vurguluyor. Toplam mal ihracatı gelirlerinin en az yüzde 60'ını emtia ihracatından elde eden ülkeler olarak tanımlanan emtiaya bağımlı gelişmekte olan ülkeler, ekonomilerini desteklemek için doğal kaynakların çıkarılmasına ve ihracatına aşırı derecede bağımlı durumdadır.

Rapor, yenilenebilir enerji kaynaklarına geçişin önemli fosil yakıt rezervlerine sahip ülkeler üzerindeki potansiyel etkisine değiniyor. Bu durum, terk edilmiş petrol sahaları ve ekipmanları gibi varlıkların atıl kalmasına neden olabileceken, gaz ve petrol gibi endüstrilere bağımlı olan toplulukları ve bireyleri olumsuz yönde etkileyebilecektir. Diğer bir risk ise yeşil teknolojiler için gerekli olan lityum ve kobalt gibi kritik minerallere olan talebin artmasıdır. Bu talep, maden açısından zengin ülkelerde ekonomileri çeşitlendirme çabalarını baltalayabilir.

Küresel Emtia Bağımlılığı

Emtia bağımlı ülkeler ve ana bağımlılık kalemleri, 2019-2021

Bir ülkenin toplam mal ihracatının yüzde 60'ından fazlası emtialardan oluşuyorsa, bu ülkenin emtia ihracatına bağımlı olduğu kabul edilir.

- Enerji
- Tarım
- Maden

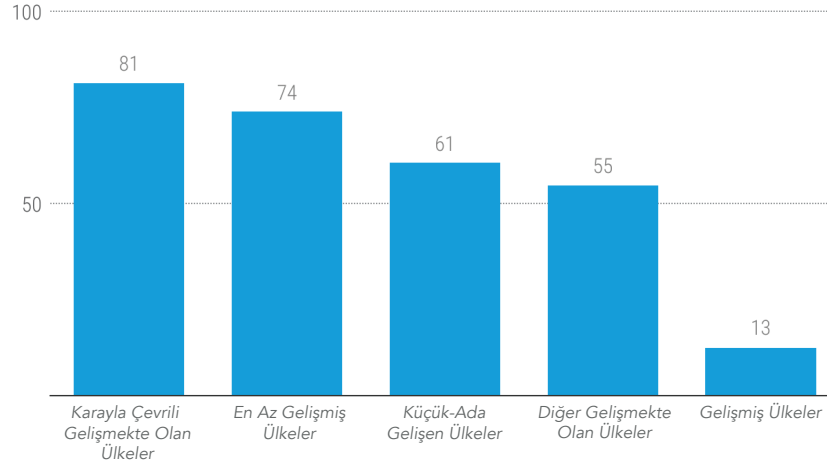
UNCTAD: Emtia ve Kalkınma Raporu

“Eşitsizliklerin Giderilmesinde Kritik Öneme Sahip Adil Bir Geçiş”

Herkese fayda sağlayacak düşük karbona “adil bir geçiş” sağlamak için raporda özel yeşil sanayi politikaları öneriliyor. Bu politikalar, kalkınma hakkı ile çevreyi koruma ihtiyacı arasında bir denge kurmalıdır. UNCTAD, emtia bağımlısı gelişmekte olan ülkelerin yenilenebilir enerji potansiyellerini en üst düzeye çıkarmalarını, yenilenebilir enerjilerdeki üretim kapasitelerini artırmalarını ve sera gazı emisyonlarını ve fosil yakıtlara olan bağımlılığı azaltmaları için değer zincirlerini yukarı taşımalarını tavsiye ediyor. Aynı zamanda yerel talebe ulaşmak için bölgesel ticaret bloklarından ve anlaşmalardan yararlanmayı da öneriyor.

Rapor ayrıca çevresel sürdürülebilirliği, sosyal adaleti ve ekonomik çeşitliliği ele alan sektör hedefli yeşil sanayi politikalarının uygulanmasını öneriyor. Bu politikalar, her ülkenin özel ihtiyaçlarını karşılayacak ve sağlık, eğitim ve enerji yoksulluğu gibi acil sosyal sorunlarla mücadele edecek şekilde özelleştirilmelidir.

Emtia Bağımlılığı Gelişmekte Olan Ülkelerde Çok Daha Yaygın Ülke gruplarına göre emtia bağımlılığı, 2019-2021

Kaynak: UNCTAD

UNCTAD: Emtia ve Kalkınma Raporu

“Kapsayıcı ve Düşük Karbonlu Çeşitlilik İçin Küresel Destek Elzem”

Rapor, emtia fiyatlarındaki ve piyasa spekülasyonlarındaki kırılganlıkları azaltmak açısından, vergiden kaçınma ve kaçakçılıkla mücadele için mali desteğin, teknik yardımın ve işbirliğinin artırılması çağrısında bulunuyor. Ayrıca yeşil teknolojilerin gelişmekte olan ülkelere aktarılmasının önemine de vurgu yapıyor. Son olarak rapor, uluslararası iklim finansmanının artırılmasını savunuyor.

Genel olarak, UNCTAD'ın tavsiyeleri, küresel enerji geçişinin ortasında, emtiaya bağımlı gelişmekte olan ülkeleri sürdürülebilir ve kapsayıcı bir ekonomik geleceğe doğru yönlendirmeyi amaçlamaktadır.

UNCTAD'ın küresel çağrısı

1. Adil geçişle bağlantılı iklim bağlantılı risklerin azaltılması için yeterli mali destek ve teknik kapasite geliştirilmesinin sağlanması
2. Piyasa spekülasyonunu sınırlamaya yönelik kurallar oluşturarak ve ihracat gelirlerini sabit tutmak için fonları yeniden devreye sokarak emtia bağımlısı ülkelerin fiyat şoklarını yönetmelerine yardımcı olunması
3. Vergiden kaçınma ve kaçakçılıkla mücadele etmek için işbirliğinin güçlendirilmesi ve küresel finansal sistemin, altyapı gibi daha verimli yatırımlara yönlendirilmesi
4. Yeşil teknolojilerin emtiaya bağımlı gelişmekte olan ülkelere transferinin teşvik edilmesi. UNFCCC'nin Teknoloji Mekanizmasına benzer bir uluslararası plan bu konuda yardımcı olabilir.

İTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tasarım ve Hazırlık | Stratejik Araştırmalar Merkezi

itokurumsal

www.ito.org.tr